

Rettelsesblad

Der er foretaget ændringer i rækkefølgen samt præciseringer i teksten

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges at udarbejde en redegørelse om, hvordan ældres retssikkerhed, pleje og værdighed kan styrkes. I redegørelsen skal der indgå en vurdering af de økonomiske og administrative konsekvenser ved de konkrete forslag til forbedringer. Redegørelsen skal omdeles til Inatsisartut inden FM 2027.

(Medlem af Inatsisartut Margrethe Thårup Andersen, Demokraatit)

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges senest til FM 2028 at gennemføre en analyse af pensionsalderen i Grønland og på den baggrund fremlægge forslag til en grønlandsk model for fastsættelse og fremtidig regulering af pensionsalderen.

(Medlem af Inatsisartut Isak Johannessen, Naleraq)

Svarnotat

(Naalakkersuisoq for Sociale Anliggender, Familier, Arbejdsmarked og Indenrigsanliggender)

1. behandling

Naalakkersuisut takker medlemmerne af Inatsisartut: Margrethe Thårup Andersen, Demokraatit, og Isak Johannessen, Naleraq, for to relevante forslag.

Angående punkt nr. 260 er det Naalakkersuisuts holdning, at ældre borgere skal modtage den hjælp, pleje og støtte, som de har behov for. Det stigende antal ældre vil betyde, at behovet for pleje og støtte stiger de kommende år. Udgifterne til ældreområdet vil stige, og derfor er det afgørende, at der er et klart og tydeligt lovgrundlag for kommunerne at forvalte efter.

Naalakkersuisut anerkender i den forbindelse forslagsfremstillernes fremførte pointer om, at ældreområdet skal administreres på en ordentlig måde, så ældre ikke oplever systemmæssige omsorgssvigt. Naalakkersuisut anerkender ligeledes en række af de problemstillinger, som Ældretalsmanden har fremført i sine rapporter.

Af samme årsag har Naalakkersuisut igangsat arbejdet med udarbejdelse af en ældrelov, som forventes at blive præsenteret ved FM2027.

Det er Naalakkersuisuts ambition, at ældreloven skal styrke ældreområdet og ikke mindst fremtidssikre områdets forvaltning. Det er afgørende for Naalakkersuisut, at en ældrelov sætter nye ambitiøse standarder for service til ældre, samt skaber et godt overblik over lovgivningen på området, så de ældre ved, hvad deres rettigheder er. Det er blandt andet ældrelovens formål, at der i højere grad skal tages stilling til ældres behov, samt at der gives specifikke rettigheder til ældre. Derudover er det planen, at regler for ældreinstitutioner skal forbedres og fornyes, så fremtidens udfordringer med eksempelvis demens håndteres på bedst mulig måde i fremtiden.

Samtidig er det også vigtigt, at loven er realistisk og mulig at udføre i praksis. Derfor er det vigtigt, at loven udarbejdes i tæt samarbejde med kommuner og andre relevante aktører, som skal udføre loven i praksis. Naalakkersuisut bruger derfor det socialfaglige samarbejdsforum mellem kommunerne og Selvstyret. Forummet skal sikre en god dialog om udviklingen af nye og eksisterende love. Der har således allerede været afholdt møder med kommunerne om ældreloven. Ældretalsmanden vil ligeledes blive involveret i arbejdet. Ældreloven skal udformes inden for realistiske økonomiske rammer. Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser for Selvstyret og kommunerne vil blive belyst i forbindelse med lovforslaget.

Det er Naalakkersuisuts vurdering, at overvejelser om, hvordan ældres retssikkerhed, pleje og værdighed kan styrkes, allerede indgår i det eksisterende lovarbejde med ældreloven. En selvstændig redegørelse vil derfor i vid udstrækning overlappe med det arbejde, der foregår i regi af ældreloven. Derudover har Naalakkersuisut allerede skitseret behovet for en ældrelov, samt skitseret, hvad der kan indgå i ældreloven. Dette fremgår i Naalakkersuisuts Ældrestrategi.

Angående punkt nr. 428 er Naalakkersuisut enige med forslagsstilleren om, at det er nødvendigt for samfundsøkonomien, at vi forholder os til pensionsalderen. Den demografiske udvikling og fremskrivninger viser, at befolkningen lever længere. Det er meget positivt. Udfordringen er dog, at antallet af den erhvervsaktive arbejdsstyrke vil falde samtidig. Derfor står vi som samfund over for store økonomiske udfordringer. Disse udfordringer er ligeledes beskrevet flere gange af Økonomisk Råd. Diagnosen er klar: uden reformer vil vi ikke have råd til at videreføre vores velfærdssamfund i fremtiden.

Samtidig er det eksisterende pensionssystem kompliceret. Det kan være svært at forstå for både borgere og dem, som administrerer det. Derfor har Naalakkersuisut nedsat en politisk uafhængig ekspertgruppe, som skal komme med anbefalinger til en pensionsreform. Ekspertgruppen blev nedsat i december 2025.

Ekspertgruppens formål er at udarbejde konkrete, gennemarbejdede anbefalinger til en samlet pensionsreform for Grønland. Anbefalingerne skal indeholde konkrete modelforslag med økonomiske konsekvensberegninger, samt vurderinger af, hvordan forslagene vil påvirke borgerne i praksis. Anbefalingerne skal danne grundlag for et politisk forlig i 2027. Derefter vil der være udarbejdelse og implementering af lovgivning.

Ekspertgruppen udgav i august 2026 en midtvejsrapport med en grundig analyse af pensionsystemet. Rapporten indeholdt blandt andet fremskrivninger af arbejdsstyrken, udviklingen i pensionsformuer, indkomstfordelingen blandt pensionister samt en beskrivelse af samspillet mellem alderspension og andre sociale ydelser.

Naalakkersuisut vil opfordre alle medlemmer af Inatsisartut til at læse midtvejsrapporten, fordi den kan give et godt overblik over de konkrete udfordringer i pensionssystemet.

I ekspertgruppens kommissorie er en af opgaverne at vurdere indeksering af alderspensionsalderen i forhold til forventet restlevetid. På baggrund af ekspertgruppens kommissorie, vurderer Naalakkersuisut, at forslagsstillerens forslag om at gennemføre en analyse af pensionsalderen i Grønland i vidt omfang allerede er omfattet i ekspertgruppens arbejde. Naalakkersuisut forventer, at ekspertgruppen vil opfylde formål og opgaver i kommissoriet. Skulle ekspertgruppen mod forventning ikke analysere pensionsalderen, vil Naalakkersuisut sikre, at der bliver udarbejdet en særskilt analyse af pensionsalderen senest til FM2028.

På den baggrund vil Naalakkersuisut fremsætte et ændringsforslag til punkt 260: *Naalakkersuisut pålægges at sikre, at ældres retssikkerhed, pleje og værdighed styrkes i den kommende ældrelov.*

På den baggrund vil Naalakkersuisut fremsætte et ændringsforslag til punkt 428: *Naalakkersuisut pålægges at sikre, at pensionsalderen analyseres som led i arbejdet med en pensionsreform, og at Inatsisartut på den baggrund forelægges forslag til en grønlandsk model for fastsættelse og fremtidig regulering af pensionsalderen.*

På vegne af Naalakkersuisut ønsker jeg en god debat.